

PROJECTPLAN

voor het beheer van de percelen
'Spoorlijn'
'Ketelstraat'
'Leijgraaf'
'Hulschbeek'

23 februari 2007

Inhoud van het projectplan

1. Inleiding
2. Inrichting
3. Beheer

Bijlage A. Overzichtskaart en kadastrale gegevens

Bijlage B. Beschrijving beheer per type element

Bijlage C. Begroting beheerkosten

1. Inleiding

Dit projectplan beschrijft de landschappelijke inrichting en het beoogde beheer van een viertal natuurpercelen in het buitengebied van Groesbeek. Deze landschapselementen zijn in het kader van de Landinrichting Groesbeek toegedeeld aan de Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek en sinds april 2006 in eigendom van deze stichting.

In het Regionaal Landschapsontwikkelingsplan (LOP) worden de percelen genoemd onder voorbeeldproject Gg1 (spoor Gg, Groen-blauwe dooradering).

Voor de situering in het gebied en de kadastrale gegevens: zie bijlage A.

De Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek is opgericht op 15 december 2000 en heeft als doel het behouden en ontwikkelen van landschapselementen ten behoeve van flora, fauna, cultuurhistorie, natuurgerichte recreatie en educatie. De Stichting tracht haar doel te bereiken door middel van o.a. het verwerven van landschapselementen en het beheren van landschapselementen, zowel die van de stichting als die van derden.

2. Inrichting

Alle percelen zijn voormalige landbouwgronden en tot 2003 als zodanig in gebruik geweest. Bij de inrichting als natuurkavels is rekening gehouden met de geschiedenis van het gebied, grondsoort, waterhuishouding, omgeving en landschappelijke inpassing. Hoofddoel is het versterken van de natuurwaarden in het gebied.

De inrichting is deels uitgevoerd in opdracht van de Landinrichting, voorafgaand aan de eigendomsoverdracht. Er zijn o.a. poelen gegraven en er is (deels) struweel aangeplant. Op het perceel 'Hulschbeek' en rondom de poelen op de andere percelen is de voedselrijke bovenlaag verwijderd. Ook zijn op twee percelen natuurvriendelijke oevers langs watergangen gegraven. Na de eigendomsoverdracht heeft de Stichting de inrichting verder ter hand genomen, o.a. plaatsing van raster en hekwerk.

Naar verwachting zal in de loop van 2007 de voedselrijke bovenlaag van de andere drie percelen worden verwijderd. Ook zal in 2007 de resterende beplanting worden aangeplant (incl. inboet).

Het permanent raster langs (delen van) de percelen maakt deel uit van de inrichting. Het raster heeft verschillende functies. Het binnenhouden van vee is de belangrijkste, zeker wanneer er op het naburige perceel ook vee gehouden wordt. Andere functies zijn het markeren van de begrenzing van de percelen en het buiten de percelen houden van crossmotoren, aangespannen wagens, ruiters en andere recreanten dan wandelaars. Beide functies zijn relevant, zo is de afgelopen jaren gebleken.

Op termijn zou onderzocht kunnen worden of hagen de rasters kunnen vervangen. In de praktijk blijkt echter dat het minimaal 15 jaar kan duren, voordat (goed beheerde) hagen de functie van een raster kunnen overnemen. Bovendien is hiervoor ook de medewerking van de aangrenzende grondeigenaar nodig. Om deze reden kon een geplande haag op het perceel 'Hulschbeek' niet worden aangelegd. Het werken met tijdelijk raster is niet altijd mogelijk. Zo is bij beweiding door runderen het plaatsen van een enkele 'stroomdraad' onvoldoende om het vee binnen te houden.

De inrichting per perceel staat in detail beschreven in paragraaf 3.

Aan de natuurpercelen zijn de volgende functies toe te kennen:

landschap

Met de inrichting en het beheer wordt gestreefd naar realisatie van schrale graslanden die vroeger kenmerkend waren voor dit gebied. De poelen, meidoornhagen, elzensingels, knotbomen en struwelen/hakhoutbosjes zijn karakteristieke landschapselementen die een belangrijke landschappelijke functie hebben.

ecologie

Verhoging van de natuurwaarden is het belangrijkste doel van de inrichting en het beheer. Door een ruimer voedselaanbod, dekking en nestgelegenheid zal het gebied aantrekkelijker worden voor struweelvogels (o.a. roodborsttapuit), roofvogels, patrijs, marterachtigen, amfibieën, libellen, vlinders, etc. Het gaat hier veelal om soorten die karakteristiek zijn voor het agrarisch cultuurlandschap en die de laatste decennia sterk in aantal achteruit zijn gegaan.

In en rond de poelen zullen zich water- en oevervegetaties ontwikkelen en ontstaat een nieuw leefgebied voor de fauna van kleine wateren.

waterberging

Door het aanleggen van natuurvriendelijke oevers met verflauwd talud neemt tevens de buffercapaciteit voor water toe, in de Hulschbeek (bij gelijknamig perceel) en in de A-watergang bij Leijgraaf (bij gelijknamig perceel).

natuureducatie/recreatie

Alle percelen zijn gesitueerd langs paden die toegankelijk zijn voor het publiek. De percelen zelf zijn vrij toegankelijk voor wandelaars, o.a. via een overstapconstructie. Bij elk perceel is een informatiebord aanwezig. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat de percelen onderdeel gaan uitmaken van natuurwandelingen en -excursies die regelmatig door lokale groepen voor belangstellenden worden georganiseerd.

3. Beheer

De percelen bestaan uit verschillende elementen zoals hakhout/struweel, hagen, poelen en nat- en droog (hei)schraal grasland.

In bijlage B wordt het beoogde beheer van deze elementen in detail beschreven.

In bijlage C staat een detaillering van de kosten van het beheer.

Uit ervaring in het gebied is gebleken dat er weinig tot geen belangstelling onder agrariërs bestaat voor maaisel of hooi dat van dergelijke marginale percelen geoogst kan worden. In afwachting van de mogelijkheid om lokaal te mogen composteren zal het maaisel moeten worden afgevoerd naar een composteringsbedrijf. Dit betekent een aanzienlijke kostenpost voor het afvoeren.

Na het plaggen is er een reële kans op opslag van o.a. wilg, berk en zwarte els. Deze opslag zal moeten worden verwijderd. Om de ontwikkeling van de gewenste vegetatie te versnellen zal na het plaggen maaisel uit schrale graslanden van elders (Bruuk of Kranenburger Bruch) worden ingefreesd.

Hieronder volgt per perceel een beschrijving van de inrichting en het voorgenomen beheer.

1. Perceel 'Spoorlijn'
2. Perceel 'Ketelstraat'
3. Perceel 'Leijgraaf'
4. Perceel 'Hulschbeek'

Perceel 'Spoorlijn'

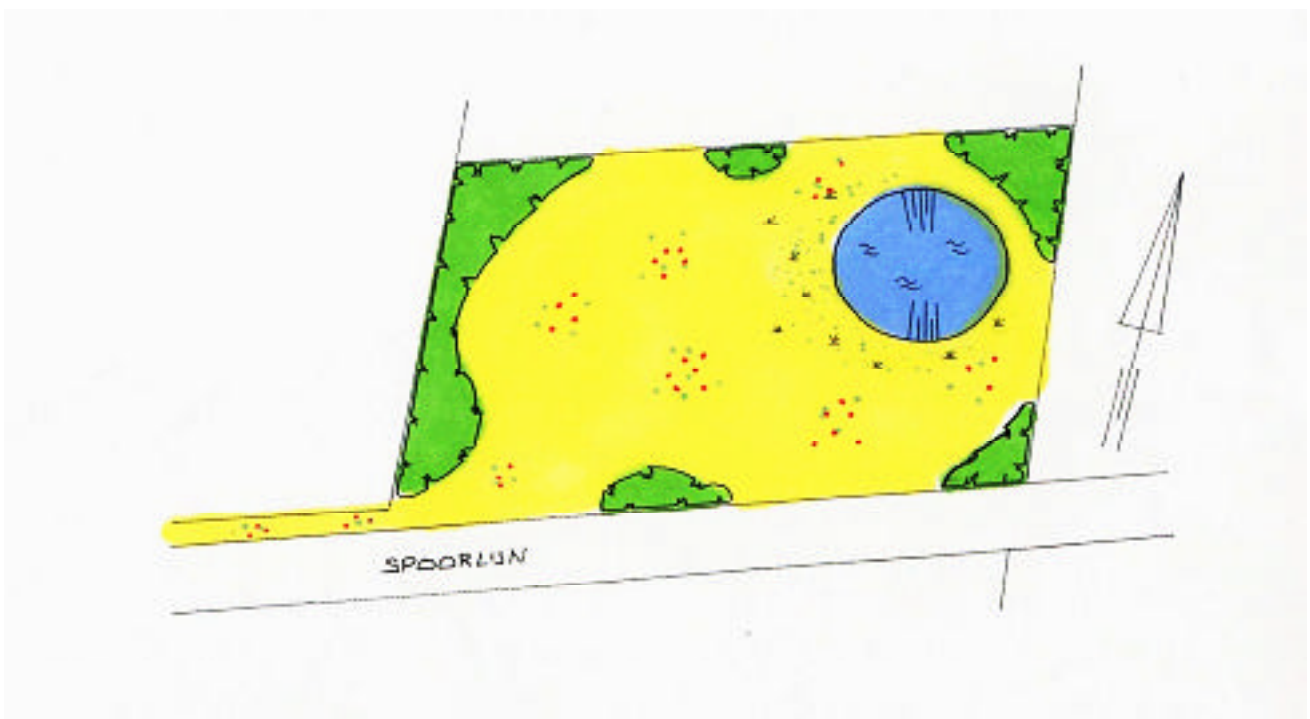
Kadastraal bekend Groesbeek, O 226, groot 0.96.80 ha.

Situering

De kavel grenst aan de voormalige spoorlijn Nijmegen-Kleef. Van vroeger uit is dit perceel, in tegenstelling tot de omliggende percelen, voornamelijk in gebruik geweest als weiland vanwege de lage ligging (nat). Met de landschappelijke inrichting wordt een stapsteen voor flora en fauna gecreëerd langs de spoorlijn die een belangrijke verbindingfunctie heeft voor plant en dier.

Inrichting

Bij de herinrichting is het beeld van vochtig grasland grotendeels in stand gehouden. In het lagere deel is een poel aangelegd met een oppervlakte van ca. 600 m². Rondom deze poel is de bouwvoor verwijderd en periodiek staat ook hier water. Langs randen en in hoeken zijn bosjes aangelegd met een gezamenlijke oppervlakte van ca. 1500 m². Het perceel en de ontsluitingsweg (150 m lengte) zijn permanent uitgerasterd. In 2007 zal de rest van het perceel (met uitzondering van het struweel) worden geplagd.

Beheer

Het weilandgedeelte zal worden beheerd als nat- en droog schraal grasland; dit houdt in dat er op termijn jaarlijks een keer wordt gemaaid in combinatie met een nabeweidning. Bij het inscharen van vee zullen de beplantingsvakken en de poel (afhankelijk van het soort vee) tijdelijk moeten worden uitgerasterd. Bij beweiding met schapen dient ook bij de permanente rasters een voorziening (stroomdraad) te worden getroffen.

De beplanting wordt beheerd als hakhout.

Zolang er geen reactivering van de spoorlijn aan de orde is zal het huidige pad langs de spoorlijn worden gebruikt als ontsluitingsweg. De naastgelegen 'formele' ontsluitingsweg zal als bloemrijke berm worden ingericht en beheerd (jaarlijks maaien en afvoeren).

Perceel 'Ketelstraat'

Kadastraal bekend Groesbeek, P 289, groot 2.00.40 ha.

Situering

De kavel is gelegen tussen de Ketelstraat en de beek de Groesbeek. Ook dit perceel is vanwege het drassige karakter in het verleden voornamelijk in gebruik geweest als grasland en vermoedelijk heeft de Groesbeek ooit door het laagst gelegen deel gemeanderd. Het terrein is van twee kanten toegankelijk, zowel vanaf de Ketelstraat als vanaf het schouwpad langs de Groesbeek.

Inrichting

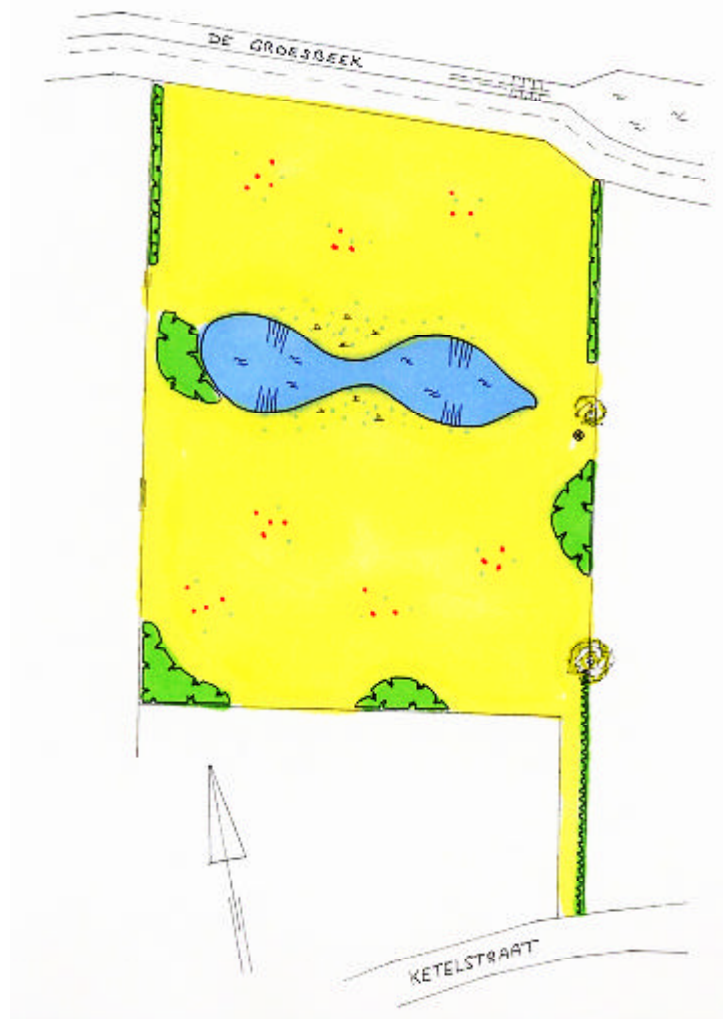
In het meest drassige deel is een ondiepe waterplas aangelegd in de vorm van twee aaneengesloten poelen met een totale oppervlakte van ca. 1100 m². De aanwezige drainageleidingen zijn onderbroken. Er is hier sprake van een sterk venige ondergrond die ook voor komt in natuurreserveaat De Bruuk. Door de aanwezige kwel is er nauwelijks fluctuatie in het waterpeil. In het lage deel kan zich een nat soortenrijk schraal grasland ontwikkelen. Het zuidelijke deel ligt aanmerkelijk hoger en hier kan zich een droog heischraal grasland ontwikkelen.

Pleksgewijs zijn bosjes aangelegd met een totale oppervlakte van ca. 1.400 m². Langs het ontsluitingspad vanaf de Ketelstraat is een meidoornhaag geplant met een lengte van 70 m en langs de perceelsgrenzen in het noordelijke deel zijn elzensingels geplant met een lengte van 100 m.

Nabij de waterplas is een ooievaarsnest geplaatst.

Langs de oostzijde en de noordzijde is over een lengte van ca. 320 m een permanent raster geplaatst.

In 2007 zal het perceel (met uitzondering van het struweel) worden geplagd.

Beheer

Het beheer op termijn is vergelijkbaar met het beheer van het spoorlijnperceel: maaien/hooien en nabeweiden.

De bosjes worden beheerd als hakhout, de meidoornhaag als kniphaag. De elzensingels worden periodiek teruggezet.

Bij inscharing van vee dient een tijdelijk (stroomdraad)raster te worden geplaatst.

Perceel 'Leijgraaf'

Kadastraal bekend Groesbeek P 291, groot 1.33.80 ha en P 294, groot 0,05 ha

Situering

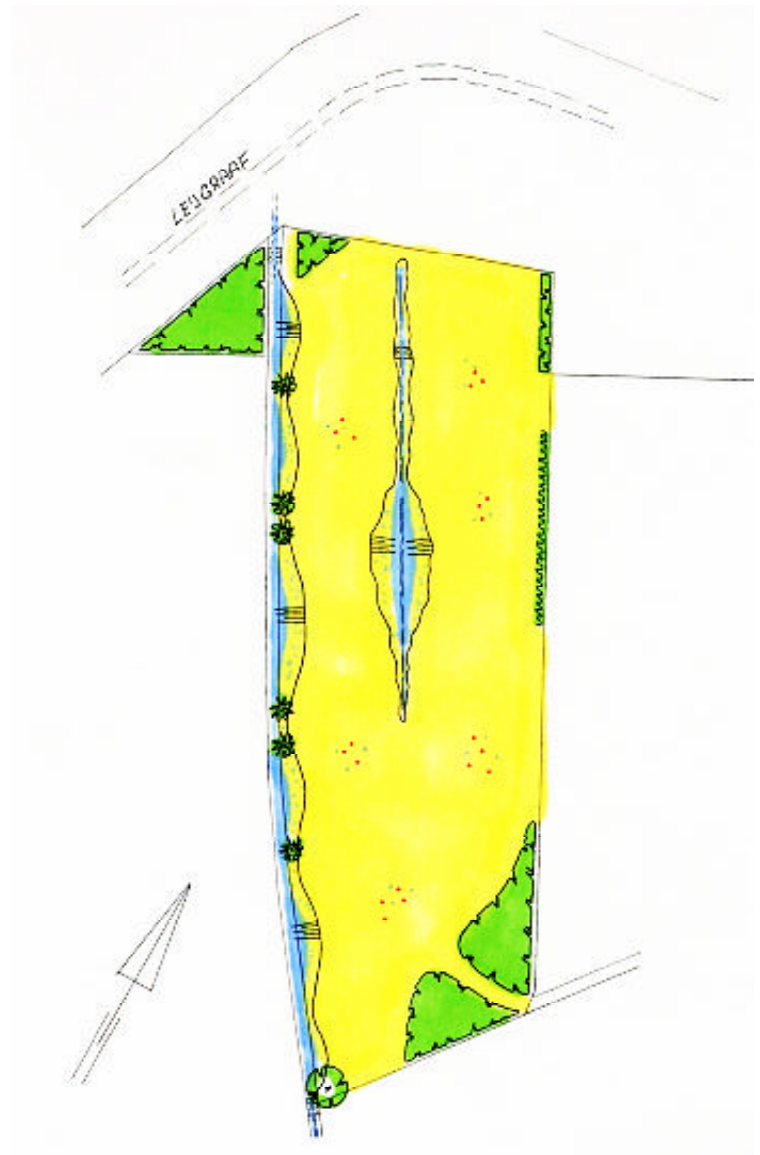
Deze kavel is gelegen op de laagste plek langs de Leijgraaf in het traject tussen De Bruuk en het retentiebekken bij de Duitse grens. Het perceel wordt doorsneden door een sloot/greppel met enkele kwelrijke plekken. Door de lage ligging is dit perceel in het verleden voornamelijk gebruikt als weiland. De samenstelling van de bodem varieert heel sterk. Sommige delen zijn heel venig, andere zijn zanderig en op weer andere plaatsen overheerst lössleem.

Inrichting

Langs de A-watergang van Waterschap Rivierenland is over de gehele lengte een natuurvriendelijke oever aangelegd. Er zijn drie bosjes aangelegd met een totale oppervlakte van 1.570 m². Voorts zijn een meidoornhaag (50 m) en een elzensingel (25 m) geplant. In de oeverstrook van de A-watergang staan knotwilgen en knotessen. In de zuidhoek staat een solitaire boom (zomereik).

In 2007 wordt het perceel (met uitzondering van het struweel) geplagd. Daarbij zal de in het midden van het perceel gelegen greppel worden uitgediept ten behoeve van een plas-drassituatie met een oppervlakte van ca. 1000 m².

Aan drie zijden is permanent raster geplaatst.

Beheer

Ook hier is het graslandbeheer vergelijkbaar met het beheer zoals aangegeven voor de andere percelen: maaien en afvoeren in combinatie met een nabeweidings. Het perceel is aan drie zijden voorzien van een permanent raster. Bij inscharing dient aanvullend een stroomdraadvoorziening te worden geplaatst, o.m. langs de A-watergang en om het plasdras-gedeelte in het midden van het perceel te beschermen tegen vertrapping.

De houtige elementen worden op eenzelfde wijze beheerd als de elementen genoemd bij het perceel 'Ketelstraat', inclusief het uitmaaien van de plantvakken in de eerste 2 groeiseizoenen. De wilgen worden 3-jaarlijks geknot, de essen op termijn 8-jaarlijks.

Perceel 'Hulschbeek'

Kadastraal bekend Groesbeek, P 159, groot 0.35.70 ha

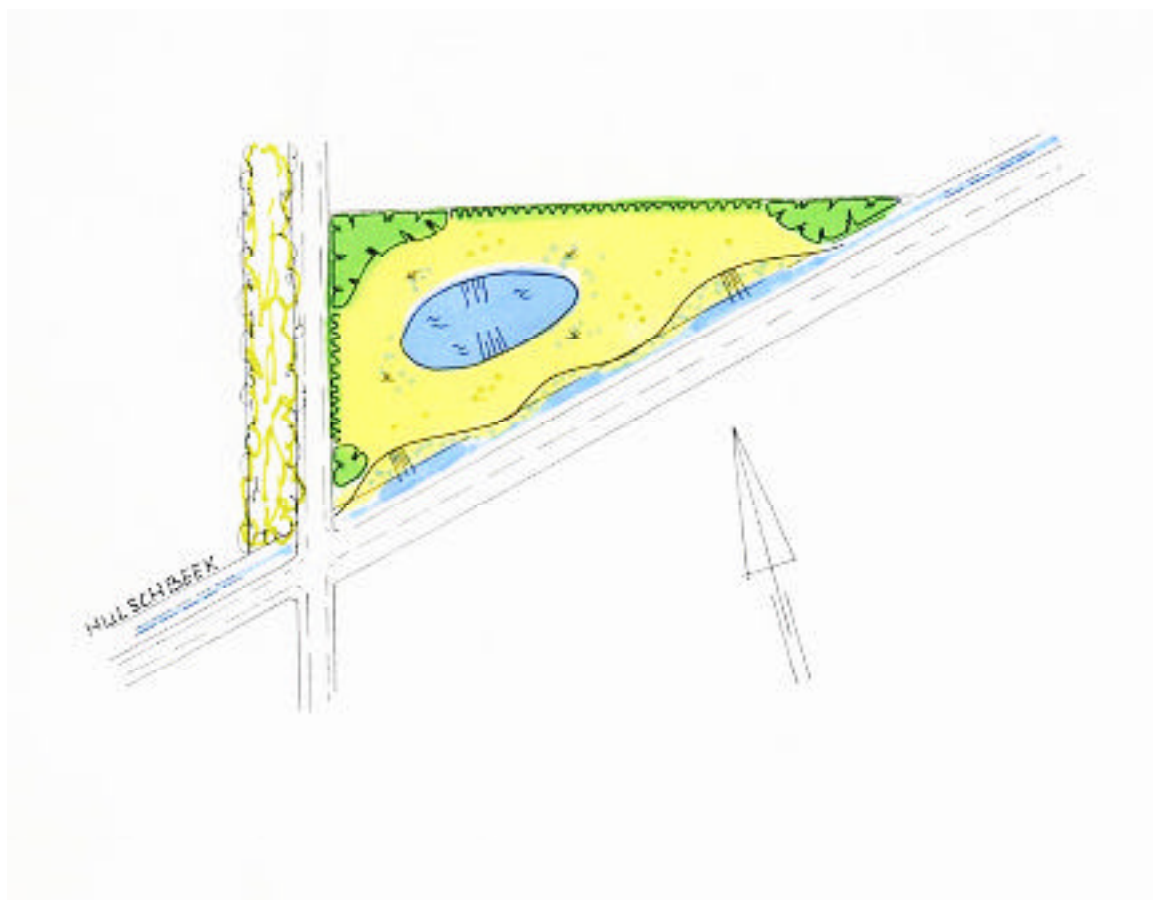
Situering

Deze kavel ligt langs de Hulschbeek en wordt aan twee zijden begrensd door zogenaamde 'renpaadjes', een padenstructuur in het gebied tussen De Horst en Groesbeek-dorp.

Inrichting

Het perceel is actief verschaald door het verwijderen van de bouwvoor. Langs de Hulschbeek is een natuurvriendelijke oever ingericht. In het perceel ligt een poel van ruim 500 m² en in de hoeken zijn bosjes aangelegd met een totale oppervlakte van ca. 540 m². Voorts zijn er meidoornhagen geplant met een totale lengte van ca. 70 m.

Langs twee zijden van het perceel is permanent raster geplaatst.

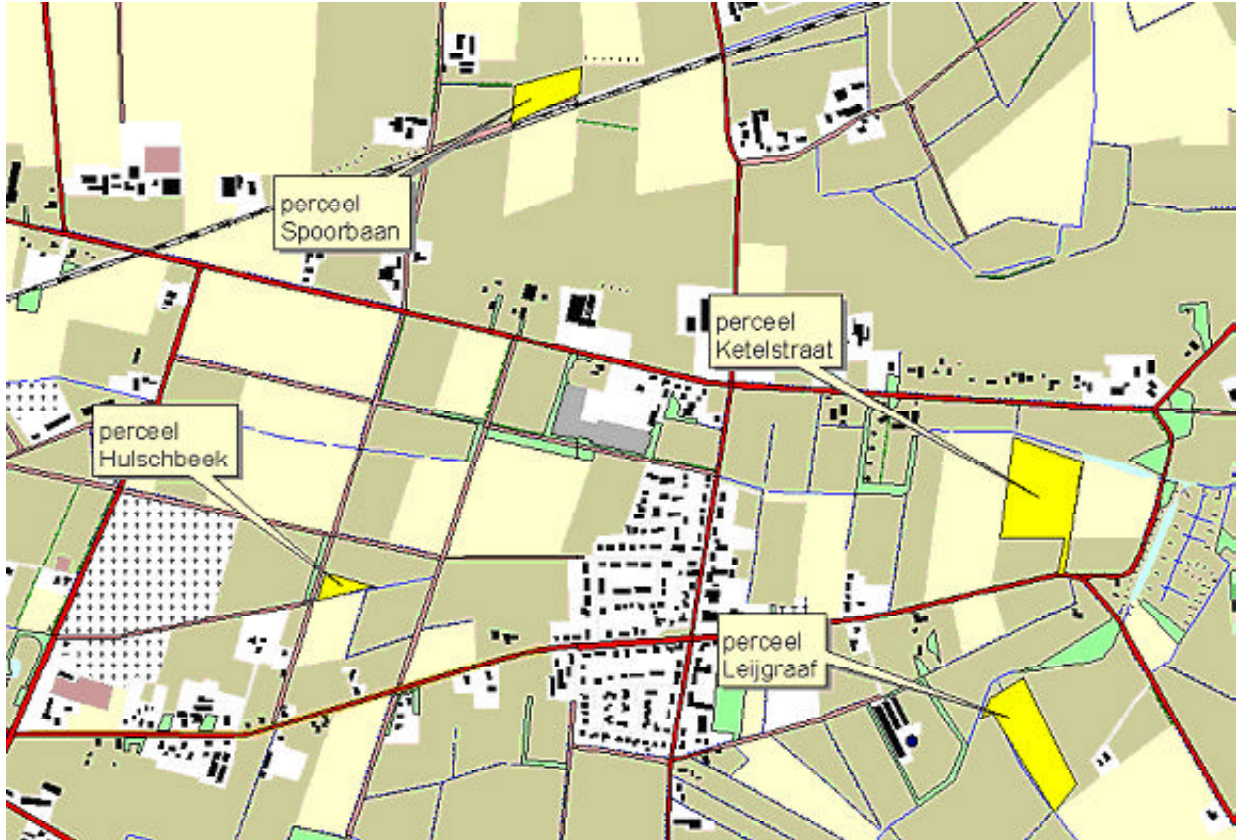
Beheer

Doel is om de schrale uitgangssituatie in stand te houden, zodat zich hier soorten als struik- en dopheide kunnen gaan ontwikkelen met op termijn mogelijk ook zeldzamere soorten zoals klokjesgentiaan. Dit beeld refereert aan de situatie van vóór 1850 toen dit gebied tussen Groesbeek en De Horst bestond uit gemeentehei. Uit plagproeven in nabijgelegen bermen door Landschapsbeheer Groesbeek (LBG) is gebleken dat heide spontaan kan terugkeren. Indien nodig zullen voorlopig één keer per jaar schapen worden ingeschaard om het geheel van overtollige vegetatie te ontdoen. Veegsel uit de Hulschbeek dient telkens te worden verwijderd. De beplantingsvakken worden beheerd als hakhout.

Bijlage A

Situering en kadastrale gegevens

Alle percelen liggen rondom kern De Horst:

Kadastrale gegevens

Perceel 'Spoorlijn': Kadastraal bekend Groesbeek, O 226, groot 0.96.80 ha

Perceel 'Kettelstraat': Kadastraal bekend Groesbeek, P 289, groot 2.00.40 ha

Perceel 'Leijgraaf': Kadastraal bekend Groesbeek P 291, groot 1.33.80 ha en P 294, groot 0,05 ha

Perceel 'Hulschbeek': Kadastraal bekend Groesbeek, P 159, groot 0.35.70 ha

Bijlage B

Beschrijving van het beheer per type element

<i>Element</i>	<i>Beheer</i>
Hakhout/struweel	<p>In de eerste groeiseizoenen dient het plantvak te worden uitgemaaid om verstikking van de jonge aanplant door gras- en onkruidgroei te voorkomen. Bij meer dan 20% uitval van het plantsoen zal worden ingeboet;</p> <p>5 à 6 jaar na aanplant zal de beplanting worden teruggezet (terugzetten tot ca. 20 cm boven maaiveld) om de struikvorming te bevorderen; op plaatsen waar dat gewenst is zullen enkele boomvormers worden gespaard als overstaander, waarvan er op termijn één of enkele worden gehandhaafd; enkele soorten, waaronder bijv. sleedoorn en wilde roos, verdragen fors terugsnoeien niet en deze worden dan ook worden gespaard bij het terugzetten van de beplanting. Vervolgens zal gemiddeld eens in de 8 jaar de beplanting worden teruggezet, waarbij bekeken wordt in hoeverre eerder gespaarde boomvormers al dan niet gehandhaafd moeten blijven.</p> <p>Het vrijkomende snoeihout zal in principe ter plaatse worden verwerkt in mutserdhopen en/of in takkenrillen.</p>
Kniphaag	<p>In de eerste groeiseizoenen wordt de voet van de haag zo veel mogelijk vrijgehouden van gras- en onkruidgroei ter voorkoming van verstikking en vochtconcurrentie. Bij eventuele uitval zal worden ingeboet.</p> <p>De haag wordt jaarlijks (in de eerste jaren tweemaal) geknipt tot de gewenste hoogte is bereikt (ca. 1,20 m); daarna wordt jaarlijks geknipt of geklepeld waarbij een bovenbreedte van ca. 80 cm en een onderbreedte van ca. 120 cm wordt aangehouden.</p> <p>Het vrijkomende snoeihout (bij knippen) wordt in principe na indrogen verbrand.</p>
Elzensingel	<p>De jonge aanplant wordt in de eerste groeiseizoenen zo veel mogelijk vrijgehouden van gras- en onkruidgroei; bij evt. uitval wordt ingeboet.</p> <p>Eens de 6 tot 8 jaar wordt de singel teruggezet tot 0,30 m boven maaiveld of tot 1,20 m boven maaiveld (elzenknoten), afhankelijk van de locatie.</p> <p>Het vrijkomende snoeihout wordt verwerkt in mutserdhopen, tenzij er op korte afstand geen hakhout/struweel aanwezig is voor het maken van een mutserd (een mutserd kan het best worden aangelegd in een bosje/struweel); in dat geval zal het snoeihout in principe worden verbrand.</p>
Knotbomen	<p>Deze worden periodiek geknot: wilg 3 à 4 jaarlijks; es 6 à 8 jaarlijks en eik 10 à 12 jaarlijks; het vrijkomende takhout wordt na indroging verbrand of gestapeld in mutserdhopen in het geval hiervoor op korte afstand een geschikte locatie aanwezig is.</p>
Poel	<p>In de eerste jaren na aanleg zal spontane opslag (vnl. wilg) worden verwijderd. De oeverstroken worden jaarlijks gemaaid waarbij het maaisel evt. op hopen wordt gezet (als broedhoop).</p> <p>Periodiek zal worden geschoond (in de periode half september – half oktober) met een maaijkorf om dichtgroei tegen te gaan; de frequentie hiervan is afhankelijk van mate van dichtgroei; het vrijkomende materiaal wordt bij voorkeur verwerkt op een nabijgelegen akker; als dit geen optie is zal het materiaal op een hoop worden gezet waar het kan verteren;</p> <p>Uitbaggeren om verlanding tegen te gaan zal naar verwachting pas op langere termijn nodig zijn.</p>

Natuurvriendelijke oever – plasdras plekken

Jaarlijks maaien, waarbij het maaisel wordt afgevoerd; maaisel wordt desgewenst op hopen gezet (bedoeld als broedhoop); in de eerste jaren dient evt. opslag van wilg te worden verwijderd.

Bij inscharing dient de betreffende strook te worden uitgerasterd om vertrapping te voorkomen; dit geldt niet voor beweiding met schapen.

Bloemrijk grasland

Op termijn: jaarlijks maaien en afvoeren (bij voorkeur hooien) na half juni. Van september tot uiterlijk maart nabeweiden, bij voorkeur met pony's.

In de meeste situaties is er sprake van verrijkte grond wat meerdere maai- en of begrazingsbeurten per jaar noodzakelijk maakt. Indien het beoogde effect van verschraling na enkele jaren niet zichtbaar wordt, zal bekeken moeten worden met welke ingreep het beeld van bloemrijk grasland alsnog kan worden bereikt.